

School en die van Barbizon, welke geen tweeden Chardin opleverde, terwijl de werkzaamheid van haar tijdgenooten Bonvin en Ribot, die — vooral de laatste met zijn rijk en sterk, koloristisch talent — in Frankrijk weer voor het eerst sedert de 18e eeuw aan het stilleven eer begonnen te bewijzen, buiten haar eigenlijke sfeer omging. Zoowel daar te lande als ten onzent werd het stilleven als zelfstandige kunstvorm, met zijn roemvol verleden, met zijn aanzienlijke origine uit de oude decoratieve kunst, het antieke mozaïek en de middeleeuwsche handschriftminiaturen, door de nieuwontbrande geestdrift voor het landschappelijk stemmingsschoon aanmerkelijk naar achteren gedrongen. In Frankrijk werd het pas in openbaar aanzien hersteld en in innerlijke beteekenis op nieuw en hooger plan geheven door de aandacht, die latere, beroemde en gevierde meesters eraan besteedden, zooals Courbet, tijdens een periode van ziekte en gevangenschap in 1871—'72, en Manet, vooral gedurende zijn laatste, door een kwaal geteisterde levensjaren, toen zijn oude jeugdliefde voor het stilleven, voor bloemstukken in het bijzonder, geheel vernieuwd en verjongd herleefde en zich in werken van groote, frissche charme en sterk-persoonlijke opvatting uitsprak. Na hen komen dan Vollon, Fantin-Latour, Cézanne met hun meer speciale en meer bestendige toewijding aan de stillevenkunst, die zij met hun onderling zeer onderscheiden aanschouwing en hun steeds origineele, vaak eclatante vondsten verrijken.

In de overeenkomstige en ongeveer gelijktijdige fase van de Nederlandsche schilderkunst waren het, achtereenvolgens, eerst de landschapsschilder Gabriël en — terzijde en los van de impressionistische strevers — de interieur- en figuurschilder Chr. Bisschop (beiden in 1828 geboren), die zoo nu en dan, bij wijze van ontspanning en afwisseling, stillevens schilderden, de eerste zijn teeder-gracelijke violen, de tweede zijn vruchtenstukken met blozende appels, daarna Mevrouw Mesdag-van Houten en vooral Margaretha Vogel-Roosenboom, die, laatstgenoemde meer uitsluitend, zich op het stilleven, inzonderheid vruchten en bloemen, toeleghen. Vervolgens kwamen Kever, Suze Robertson, W. de Zwart, Fl. Verster, Chs. Storm van 's Gravesande, voornamelijk in zijn latere jaren, Anna Abrahams en M. Kamerlingh Onnes, ieder met hun zeer eigene, marquante visie, óók op stillevengebied een afzonderlijke plaats eischen, die zij zelfs naast de imposante, hartstocht-zware creaties van het revolutionnaire genie Vincent van Gogh volledig hebben weten te handhaven. Onder hen allen was Verster de eenige groote stilleven-specialist. Na hen bereiken Maria van Regteren Altena, Anna van den Berg, Lucie van Dam van Isselt, Jacoba Surie, Coba Ritsema haar volle ontwikkeling, allen volbloed-stillevenartiesten met een nieuwen, oorspronkelijken kijk op de dingen, die zich bij de beide laatsten ook vaak in voortreffelijk, karaktervol figuur- en portretwerk duidelijk heeft getoond. Noemen wij hier nog